

Penitentiære Optegnelser fra en Rejse i Holland og Belgien.

Af Dr. Christian Geill.

Under et Feriebesøg i Holland og Belgien i September 1913 benyttede jeg Lejligheden til at gøre mig bekendt med nogle særlige Fængselsforhold i de to Lande. For den Imødekommethed, jeg mødte i det hollandske og belgiske Justitsministerium, er jeg meget taknemlig.

1. *Den hollandske Straffeanstalt for psykiske Undermaalere.*

Haag rummer 3 Fængsler: et Varetægtsfængsel, hvor der ogsaa afsones kortere Frihedsstraffe, et almindeligt Cellefængsel og »de bijzondere Strafgevangenis voor Mannen«. Det første besøgte jeg; det er ret nyt, men frembyder iøvrigt ingen særlig Interesse. Det andet naaede jeg ikke at se, da jeg hellere vilde ofre den Tid, jeg kunde afse, paa det særlige Fængsel. Dette, der er taget i Brug i Novbr. 1911, ligger lige udenfor Byen paa Vejen til Scheveningen lige ved Siden af Cellefængslet, med hvilket det iøvrigt intel har at gøre; det er bygget paa stærkt sandet Jord, idet Dynerne allerede her er begyndt. Fængslet er indrettet til c. 200 Mænd, men kan uden Vanskelighed udvides til det dobbelte, idet Køkken og Vadskeri paa Forhaand er gjorte tilstrækkelig rummelige hertil, og idet der indenfor den Fængslet omgivende Mur er et betydeligt, ubebygget Areal, som foreløbig bruges til Gymnastik- og

Arbejdsplads for Fangerne. Iøvrigt findes ingen egentlige Spadseregaarde, men mindre Haver ved de enkelte Afdelinger.

Af saadanne findes der foruden den egentlige Fængselsafdeling 4, nemlig en Tuberkuloseafdeling, en Afdeling for Fanger over 60 Aar, hvilke ifølge Loven ikke kan afsone Cellestraf, og 2 Observationsafdelinger. Tuberkuloseafdelingen er bestemt for c. 25, Afdelingen for gamle for c. 40, hver af Observationsafdelingerne for mindst 12 og selve Fængselsafdelingen for c. 75; men hver af Afdelingerne kan rumme nogle flere, end de er bestemte for. Kun selve Fængselsafdelingen har 3 Etager, med Sovesale øverst, Arbejdsrum i Midten og Opholdsstuer nederst. Tuberkuloseafdelingen og Afdelingen for de gamle optager 2 Etager, med Opholdsstuer nedenunder og Sovesale ovenpaa. De 2 Observationsafdelinger er anbragte hver i sin Etage, den ene over den anden. Der anvendes Natisolation overalt undtagen i Observationsafdelingen, og en Vogter, som sover i et højliggende Rum ved Siden af Sovesalene, kan gennem et Vindue, hvoraf de nederste Ruder er fjernede, se og høre, hvad der foregaar i Sovesalen. Dagrummene gør et hyggeligt og venligt Indtryk med pænt Bohave og Blomster. Der findes ingen Jernstænger for Vinduerne, men disse har Jernsprosser med smaa Ruder. De tuberkuløse bruger Liggekur i den til Afdelingen hørende Have.

Observationsafdelingerne, som er ganske konforme, er indrettede som moderne Vagtafdelinger med en Dagstue i Midten og en Sovestue paa hver Side; op til hver af Sovestuerne, der har 6 Senge, støder 3 mindre Rum, som let kan overses fra Dagstuen: Kloset, Vadskerum og Eneværelse. Desuden findes i hver Afdeling Badeværelse etc. og en Slags polstret Celle, hvor en kun lige over Observationsvinduet perforeret Madratts er indskudt mellem de dobbelte Døre for at dæmpe Lyden. I denne Celle findes ingen Seng, men kun en Forhøjning af Gulvet til Sove-

plads. Gulvet er her »Holzgranit«, medens der ellers overalt i Stueetagen er Parquetgulv, paa 1. Sal »Holzgranit«, en linotollignende Masse, der synes stærkt tilbøjelig til at slaa Revner. Hele Fængslet er forsynet med Centralvarme (varm Luft), elektrisk Lys og W. C.

Der findes intet bestemt Antal Vogtere paa Observationsafdelingen; men dette retter sig efter den øjeblikkelige Trang. Der er her, som overalt i Fængslet, anbragt et meget snildt Alarmeringsapparat. Paa Stuerne præsenterer det sig som en Metalplade. Vogterne er forsynede med en cylinderformet Magnet, der er fastgjort til Nøglenippet; nærmes denne til Metalpladen, kimer det over hele Fængslet og i den op til Observationsafdelingen stødende Fløj, hvor de ugifte Vogtere er kasererede, og der falder overalt en Plade frem med Numret paa den Stue, hvorfra der er alarmeret. —

Fængslet er beregnet paa Fanger, der ikke kan taale den sædvanlige Cellestraf — som i Holland udstaaes i indtil 5 Aar — altsaa, foruden gamle og tuberkuløse, psykisk abnorme og formodet sindssyge. Disse 2 sidste Kategorier, der overflyttes fra de andre Strafanstalter, anbringes først paa Observationsafdelingen, og der foretages af Lægen — Dr. Deknatel, tidligere Fængselslæge i Breda — en indgaaende psykisk og somatisk Undersøgelse af dem. Observationstiden er 6 Uger, men kan forlænges, hvis det er ønskeligt, f. Eks. ved helbredelige sindssyge. Uhelbredelige sindssyge overflyttes til Sindssygeanstalten Medemblik, medens de ikke sindssyge psykisk abnorme overgaar til selve Fængslet. I det første Aar overflyttedes 12 til Medemblik, i det andet vil Tallet antagelig blive 4. I det Hele viser ikke særlig mange af de til Fængslet overflyttede Fanger sig at være sindssyge; dog findes der enkelte Katatonikere. Som Regel behandles disse ikke paa Observationsafdelingen med Sengeleje, idet Lægen har gjort den Erfaring, at de forholdsvis mindre let sløves, naar man lader dem færdes mellem de ikke sindssyge

Observanter, idet de ligesom »trækkes med« af disse. Der findes derimod i Fængslet adskillige degenererede med glimtvisse Vrangforestillinger (Forgiftning, Forurettelse), der dog som Regel hurtig afdæmpes under Opholdet. I særlig stort Antal findes Hysterikere (med Sensibilitetsforstyrrelser etc.); dog er store hysteriske Anfald sjældne. Kun af og til huser Fængslet en Epileptiker; der fandtes dog en polstret Krampeseng. I det Hele synes Eksplosioner eller særlige Vanskeligheder — selv hos Fanger, som i Cellefængslet havde været meget ustyrlige — sjældne. Og der forlød intet om Undvigelsesforsøg eller Sammenrottelser. I de to Aar, Fængslet har bestaaet, har der intet Selvmord været, ej heller alvorligt mente Selvmordsforsøg (men vel enkelte simulerede).

Korporlig Straf gives ikke, men der findes 3 Straffeceller til Arrest af forskellig Strenghed; de var alle besatte under mit Besøg. Der straffes ikke uden Lægens Tilladelse.

Ikke alene i Henseende til Omgivelserne men til Behandlingen i det Hele taget spiller Hensynet til Fangernes psykiske Inferioritet en fremtrædende Rolle; de gør Gymnastik, arbejder, opholder sig i fri Luft efter Behov etc.

Der findes ikke noget særligt Reglement for Fængslet, heller ikke Bestemmelser, som regulerer Direktørens og Lægens Magtomraade og indbyrdes Forhold. Dette mentes ikke at volde større Vanskeligheder. Men det havde dog maaske været heldigere, om man — saaledes som det oprindelig var paatænkt — havde gjort Skridtet helt ud og gjort Lægen — det vil sige den vel skolede og psykiatrisk kyndige Fængselslæge — til Direktør for Fængslet.

Ganske vist er Fængslet ikke et Interneringssted for »mindre tilregnelige« — Hollands Straffelov har ingen »formindsket Tilregnelighedsparagraf« — men et Fængsel, hvor Straf udstaaes under langt mildere Former end sædvanlig og med Lempelser, som den almindelige Fængselsdisciplin ikke kan indrømme. Men den lægelige Observa-

tion og den nødvendige Behandling af disse psykisk abnorme Fanger fordrer dog Hensyn, som en ikke-lægelig Direktør vanskelig kan forstaa og indrømme. At Arbejdet i Fængslet i Haag uden særligt Reglement gik sin fredelige og støtte Gang har vistnok sin Grund i, at netop dette Fængsels Direktør var i Besiddelse af de Egenskaber, som gør et Samarbejde med Lægen muligt, og at Lægen som tidligere mangeaarig Fængselslæge havde den fulde Forstaaelse af, at penitentiære Hensyn ogsaa i et Fængsel for psykisk abnorme er af fremtrædende Betydning, men tør neppe være egnet til at skabe et Præcedens for Fremtiden. Ialfald er der et Forhold, som sikkert ved Lægens mere underordnede Stilling kan berede — og i Haag utvivlsomt ogsaa bereder — Vanskeligheder; det er Forholdet til de underordnede Funktionærer. Det er ikke let for disse at forstaa, at det er abnorme Mennesker, de har med at gøre, og at den lægelige Myndighed her maa have mere at sige end i et almindeligt Fængsel. Dermed er dog ikke sagt, at det vilde være heldigt at erstatte de fængselsuddannede Vogtere med kun i Sindssygepleje uddannede. Man havde i Haag ikke gjort heldige Erfaringer ved Forsøg i den Retning; og Lægen var enig med mig i, at sindssygehospitalsuddannede Vogtere kun kunde anvendes, hvis de ogsaa var fængselsuddannede.

Naar Behandlingen af de psykisk abnorme Forbrydere i Fængslet i Haag synes at berede forholdsvis faa Vanskeligheder, er Grunden dertil sikkert netop den, at det drejer sig om et Fængsel og ikke om en Interneringsanstalt. Det vil sige: Forbryderne afsoner deres ved Dommen fastsatte Straf under lempelige Forhold og behandles samtidig for deres Sygdom; de er ikke internerede — og behandlede — paa ubestemt Tid. De har altsaa ingen Grund til at være misfornøjede; Tiden, hvori de skal være indespærrede, er fastsat. Maaske er den gjort saa lang som mulig; ialfald meddelte Dr. Deknatel mig et Tilfælde, hvor han ved en psykisk abnorm Re-

cidivist havde faaet Domstolen til at vælge Strafmaksimum; men Tiden for Friheden er bestemt, og det er de psykisk abnorme Fanger paa det rene med. De ved, at de, hvis de erklæres for sindssyge, kan vente at komme til et Sindssygehospital paa ubestemt Tid, og derfor er de ikke tilbøjelig til at overdrive deres psykiske Lidelse end sige ligefrem simulere. —

Erfaringerne fra Fængslet i Haag maa vække Interesse hos dem, der har beskæftiget sig med Spørgsmaalet om de psykisk abnorme Forbryderes Behandling. Man bliver, naar man har set og hørt om Forholdene dér, mere og mere tvivlende om, hvorvidt det vil være rigtigt og gennemførligt at ombytte Straf for de i Kraft af habituelle psykiske Abnormiteter »mindre tilregnelige« med Internering paa ubestemt Tid. Jeg vil antagelig ved en anden Lejlighed komme ind paa Spørgsmaalet om de psykisk abnorme (men ikke-sindssyge) Forbryderes Behandling. Men jeg skal blot fremhæve, at det staar for mig som tvivlsomt, om jeg ikke havde Ret, naar jeg i sin Tid foreslog, at de mindre tilregnelige ikke skulde have en kortere Straf, men en anden Art Straf, en Straf under særlige Forhold — netop i lignende Form, som nu er sat i Scene i Holland. Man kan vælge Strafmaksimum, man kan fastslaa en Tid, paa hvilken Spørgsmaalet om Løsladelse skal tages op igen, man kan lade Løsladelsen paa et forud bestemt Tidspunkt ske paa Prøve; alt dette vil være praktisk gennemførligt. Men man vil ved at internere — det være sig i Helbredelsesanstalter eller under andre nok saa gunstige Vilkaar — paa helt ubestemt Tid let skabe ganske utaalelige Forhold saavel for Forbryderne som for dem, der skal have med dem at gøre. At berøve disse psykisk abnorme Forbrydere Udsigten til Friheden til en — maaske efter deres Adfærd afhængig — fastsat Tid, vil være at slaa Fødderne fra Behandlingen. Det er den Erfaring, der ogsaa gør Sindssygehospitalerne til umulige Opholdssteder for de relativt klare degenererede

Forbrydere. Man kan jo ved de psykisk abnorme (ikke-sindssyge) Forbrydere lade Straffen udstaa under saa lempe-
lige Forhold som muligt — dog med Arbejdstvang.
Men langt hellere Straf paa bestemt Tid end Internering
paa ubestemt Tid.

2. Af den hollandske Fængselsstatistik.

Hvis Cellestraffen var saa psykisk skadelig, som mange vil paastaa den er, kunde man i Holland, hvor Cellestraf spiller en saa stor Rolle, at 99% af de c. 10,000 Straffanger aarlig behandles i Celle, og hvor Straffen udstaas i indtil 5 Aar, vente at finde et særlig stort Antal Tilfælde af Sindssygdom i Strafanstalterne. Ganske vist udtalte den penitentiære Kongres i Bryssel 1900 sig for Cellestraffen og fremhævede navnlig, at Erfaringerne fra Belgien havde godtgjort, at Cellestraffen endog forlænget til 10 Aar og derover under Forudsætning af forlods eller senere Udskillelse af visse Elementer ikke havde mere ugunstig Virkning paa Fangernes fysiske eller mentale Sundhed end enhver anden Fængselsstraf. Men allerede Aaret efter paa den kriminalantropologiske Kongres i Amsterdam karakteriserede Ferri, der aldrig lader nogen Lejlighed gaa fra sig til at gaa løs paa Cellestraffen, denne som »en af det 19. Aarhundredes Vildfarelser« — et forholdsvis mildt Udtryk i Sammenligning med hans sædvanlige — og ialfald udenfor de praktiske Fængselsmænds Kreds vil Læren om Cellestraffens store Skadelighed aldrig dø.

Under min Syslen med hollandske Fængselsforhold gjorde jeg Bekendtskab med den hollandske Fængselsstatistik og søgte ud af den at finde Tal til Belysning af Cellestraffens Betydning for Opstaaen af Sindssygdom. Det statistiske Centralbureau udgiver aarlig som Led i den almindelige Statistik en Beretning om Fængselsvæsenet

(Statistiek van het Gevangeniswezen) med Oplysninger om de under Justitsministeriet staaende penitentiære Institutioner: De særlige Strafanstalter, de almindelige Strafanstalter, Varetægtsfængslerne (hvor ogsaa de korte Frihedsstraffe udstaas) og Statstvangsarbejdsanstalterne. I medicinsk-statistisk Henseende er Beretningen ret udtømmende, idet den for hver enkelt Institution angiver, hvor mange Tilfælde der i Aarets Løb er optraadt af de forskellige Sygdomme ordnede under Hovedgrupperne: 1. Generelle Sygdomme, hvori indbefattet maligne Svulster, men med Undtagelse af Tuberkulose, Skrofulose og Anæmi, 2. Nervesystemets Sygdomme, 3. Sindssygdomme, 4. Sygdomme i Karsystemet, 5. Sygdomme i Aandedrætsorganerne, 6. Sygdomme i Fordøjelsesorganerne, 7. Sygdomme i Urogenitalsystemet, med Undtagelse af veneriske Sygdomme, 8. Hudsygdomme, 9. Sygdomme i Bevægelsesorganerne, 10. Veneriske Sygdomme, 11. Tuberkulose, 12. Anæmi og Skrofulose, 13. Andre Sygdomme, 14. Simulerede Sygdomme, 15. Selvmord og Selvmordsforsøg.

Hvad særlig Sindssygdom angaar, da oplyses det, at der i 1910 i de særlige Strafanstalter (med 346 Fanger) var optraadt 17 Tilfælde af Sindssygdom, af hvilke 12 overførtes til Sindssygehospitalet, i de almindelige Strafanstalter (10,366 Fanger) 40 Tilfælde med 17 Overflytninger, i Varetægtsfængslerne (28,607 Fanger) 41 Tilfælde med 4 Overflytninger og i Statstvangsarbejdsanstalterne (4063 Fanger) 40 Tilfælde med 24 Overflytninger. I 1911 var der i de særlige Strafanstalter (409 Fanger) 33 Tilfælde af Sindssygdom med 16 Overflytninger, i de almindelige Strafanstalter (9,641 Fanger) 59 Tilfælde med 15 Overflytninger, i Varetægtsfængslerne (24,466 Fanger) 33 Tilfælde med 8 Overflytninger og i Statstvangsarbejdsanstalterne (3,416 Fanger) 42 Tilfælde med 20 Overflytninger. Procenttallet af sindssyge Fanger var da for de to Aar i de særlige Strafanstalter 4,91 og 8,07 (overflyttede

3,47 og 3,91), i de almindelige Strafanstalter 0,39 og 0,61 (overflyttede 0,16 og 0,16), i Varetægtsfængslerne 0,14 og 0,13 (overflyttede 0,01 og 0,03), i Statstvangsarbejdsanstalterne 0,84 og 1,23 (overflyttede 0,59 og 0,59). Tallene for de almindelige Strafanstalter er meget smaa og i de allerfleste Tilfælde maa det tilmed antages, at det kun har drejet sig om rent forbigaaende Anfald af mental Forstyrrelse, eftersom Overflyttelse til et Sindssygehospital var unødvendig. At de var saa smaa hidrører selvfølgelig fra, at ialfald en stor Del af de psykisk lidet modstandskraftige paa Forhaand var anbragt i de særlige Strafanstalter, hvor Procenttallet af Sindssygdom — uagtet 72—73% af Fangerne i 1910—11 afsønde Straffen i Fællesskab og kun 27—28% i Celle — var 4,91 og 8,07. Thi at de habituelt psykisk abnorme (hvilke tilligemed de gamle Fanger afsønde Straffen i de særlige Fængsler) daarligt taale Cellestraf, er naturligtvis afgjort.

3. *Det penitentiær-antropologiske Laboratorium i Bryssel.*

Den bekendte amerikanske Kriminal-Antropolog Mac Donald har i de senere Aar gjort sig store Anstrængelser for rundt i Landene at skabe Stemning for Oprettelsen af Stationer til Studiet af det abnorme, og særlig da det forbryderske Menneske. I en Rapport (Study of man in connection with establishing laboratories to investigate criminal, pauper and defective classes), som han bl. a. ogsaa har tilsendt mig, tager han til Orde for Oprettelsen af saadanne Laboratorier til Studiet af abnorme Individuer. Foruden egentlige Laboratorieundersøgelser skulde disse omfatte Indsamlingen af sociologiske og patologiske Data, særlig saadanne, som kunde findes i Institutioner, hvor forbryderske og defekte Individuer samledes, som Fængsler, Abnormanstalter, Hospitaler etc.

Mac Donald mener, at man ved saadanne Laboratorier vilde kunne opnaa:

1. et mere fuldstændigt Kendskab til de sociale Sygdomme som Grundlag for en Tilpasning af Lovene angaaende defekte Individier efter det moderne Livs Vilkaar;
2. en mulig Paavisning af fysiske eller psykiske Særtegn, som skiller kriminelle Børn fra andre Børn, idet en saadan Paavisning vilde gøre det muligt paa Forhaand at beskytte Børn og formindske Faren for moralsk Smitte;
3. en mulig Paavisning af fysiske eller psykiske Særtegn, som skiller Vaneforbryderne fra Lejlighedsforbryderne, idet en saadan Paavisning vilde gøre det muligt for Samfundet paa Forhaand at beskytte sig mod Vaneforbryderne og forhindre disse i at smitte andre i Fængslerne;
4. et indgaaende Studium af de forskellige Forbryder typer og af den Indflydelse, som paa den ene Side det sociale Milieu, paa den anden Side deres psykiske Konstitution øver paa dem;
5. et nøje Kendskab til de forskellige Klasser af abnorme, hvilket vil lette deres Fordeling i de Specialanstalter, som er mest egnede for dem efter deres sociale Inferioritets Grad;
6. Tilvejebringelsen af fuldt paalidelige Statistikker over abnorme Individier;
7. et videnskabeligt Studium af de ikke abnorme Forbryderes moralske Karakter;
8. en Sammenligning af de i de forskellige Lande ved en ensartet videnskabelig Metode tilvejebragte Statistikker;
9. en Formindskelse af de betydelige Udgifter, som de abnorme Klasser foraarsager;
10. Tilvejebringelsen af en Stab af sociale sagkyndige, som har til Opgave at studere de sociale Onders Ætiologi og organisere deres Profylaxe. —

Mac Donalds Bestræbelser gav Stødet til, at der i Juni 1907 ved det nationale Fængsel i Buenos-Ayres oprettedes et kriminologisk Institut, og kort efter — i November 1907 — lykkedes det Fængselslægen Dr. Vervaeck at faa justitsministeriel Bemyndigelse til, at det første — og foreløbig eneste — europæiske penitentiær-antropologiske Laboratium oprettedes ved Undersøgelsesfængslet i Bryssel; ved kongelig Resolution af 13' Novbr. 1910 blev det definitivt organiseret med Dr. Vervaeck som Chef. Det blev provisorisk anbragt i det gamle Fængsel i Minimes, men blev i Januar 1911 overflyttet til det nye og moderne indrettede Undersøgelses-Fængsel Forest, der er beliggende lige overfor Strafanstalten Saint Giles og forbunden med denne ved en Tunnel under Gaden.

Idet jeg iøvrigt maa henvide de specielt interesserede til Vervaecks forskellige Publikationer Laboratoriet vedrørende (særlig: Le laboratoire d'anthropologie pénitentiare. Bruxelles 1911) og til hans Foredrag paa den kriminalantropologiske Kongres i Köln, Oktober 1911 (Bericht S. 331—52), skal jeg paa Grundlag af et Besøg, jeg i September 1913 aflagde i Fængslet Forest, kort skitsere Laboratoriets Virksomhed.

Det er indrettet i Forbindelsesbygningen mellem Mands- og Kvindefængslet, saa der er let Adgang fra begge Sider, og bestaar af 2 Værelser forbundne med en lang lys Korridor. Det ene Værelse er særlig bestemt til antropologiske Maalinger, det andet til psykiatrisk og almindelig medicinsk Undersøgelse. I Korridoren findes de talrige Genstande og Apparater til Undersøgelse af Sansorganer og Nervesystem, endvidere Bibliothek etc. Ved Undersøgelse af Kvinderne assisterer en af de Nonner, der gør Tjeneste som Vogtersker i Kvindefængslet, ved Undersøgelsen af Mændene en særlig i Undersøgelsesarbejdet uddannet Vogter.

I Laboratoriets første Aar, da man arbejdede under vanskelige Forhold, foretog V. mere spredte Under-

søgelse af Fangerne med bestemte Formaal for Øje og har som Resultat heraf offentliggjort forskellige Afhandlinger, saasom: Tatovering i Belgien hos normale og Forbrydere, Fordelene og Ulemperne ved den daktyloskopiske Metode (hvilket Arbejde har givet Anledning til Oprettelsen af en daktyloskopisk Service under Justitsministeriet), de belgiske Vagabonders og Tiggeres anatomiske og sociale Stigmata, den normale Højde i Belgien, de belgiske Vagabonders antropologiske Type etc.

I 1911 gik V. over til systematiske Undersøgelser af Forbrydere og har senere fortsat dermed, saa at han nu er naaet til c. 400 Enkeltundersøgelser. Der foretages i Reglen daglig én Undersøgelse; den varer gennemsnitlig 3 Timer og er i alt væsentlig kun somatisk, idet den egentlige psykiske Undersøgelse selvfølgelig væsentligst foretages under den daglige Fængselsgerning.

Som Regel undersøges kun 3 forskellige Kategorier af Forbrydere. Den første dannes af dem, om hvis mentale Tilstand der er opstaaet Tvivl enten paa Grund af Forbrydelsens Art eller ved den daglige Iagttagelse eller ved Fangens Opførsel i Fængslet i det Hele taget. Det drejer sig som Regel om psykiske Undermaalere, defekte, anti-socialt degenererede etc.

Den anden Kategori dannes af de udisciplinerede, de, som paa Grund af Vold, Ødelæggelse af Inventaret eller Overtrædelse af Reglementet gør sig bemærkede i Fængslet. En indgaaende biologisk og psykisk Undersøgelse vil for en stor Del af disse abnorme Fanger kunne give Anledning til en særlig Fængselsbehandling, som stemmer overens med deres antropologiske Tilstand; i nogle Tilfælde vil den ogsaa kunne foranledige Tilkaldelsen af en psykiatrisk sagkyndig eller en provisorisk Løsladelse.

En tredje Kategori dannes af dem, som skal betinget benaades, og om hvis somatiske og psykiske Sundhed det er praktisk ønskeligt at forvise sig.

For Undersøgelsen har V. formet et Hefte i Folio paa 10 Blade med trykte Spørgsmaal, der udfyldes for hver enkelt Fange. Omslaget er for at lette Oversigten grønt for Mændene, brunt for Kvinderne; men Spørgsmaalene er i alt væsentligt de samme; dog lægges der hos Kvinderne en ganske særlig Vægt paa Menstruationens Forhold. Der gives i Heftet de mest minutøse Oplysninger om: 1. Generalia, 2. Afstamning, 3. Patologisk Fortid og Nutid (Sygdomme i Barndommen, Læsioner, senere Sygdomme, Alkoholisme, veneriske Sygdomme, nuværende Helbredstilstand etc.), 4. og 5. Somatisk Undersøgelse (Antropometri — 53 Maal med 5 Indices — Stigmata, og Anomalier, Sprog, fysiognomiske Ejendommeligheder etc.), 6. Undersøgelse af Nervesystemet (Bevægelighed, Reflexer, Sensibilitet, Dynanometri, Sansorganer), 7. Psykiatrisk Undersøgelse, 8. Psykiatrisk Observation, 9. Sociologiske Oplysninger, 10. Kriminologiske Oplysninger. Hefkets Omslag indeholder de Oplysninger, som tillader en bekvem Registratur, deriblandt Angivelse af Fangens kriminologiske Klassificering. V. har formet et meget praktisk og overskueligt Skema til Klassificering af Forbrydere efter Hovedgrupperne: 1. Forbrydere af social Aarsag (a. tilfældige Forbrydere, b. Lejlighedsforbrydere), 2. Forbrydere med biologisk-social Ætiologi (a. Vaneforbrydere, b. degenererede Forbrydere), 3. Forbrydere i Kraft af psykiske Mangler (a. moralsk syge, b. sindssyge).

Det er indlysende, at et saa nøje Kendskab til den enkelte Fanges Individualitet, hans fysiske og psykiske Modstandskraft, hans Karakter og hans Vaner er af den allerstørste Betydning for Dommeren, som skal bestemme Straffens Art og Størrelse, for Kommissionen for den moralske Registratur, som i Belgien overvaager de civilt eller militært domte, som en eller flere Gange er straffede med en Straf, som sammenlagt naar op over 3 Maaneders

Fængsel, for Politiet¹⁾, som skal efterspore ham, og for Fængselselskaberne, som skal hjælpe den løsladte Fange tilbage til Samfundet. Undersøgelsernes Betydning for Kriminalpolitikken kan i Virkeligheden vanskelig overvurderes.

Endnu skal nævnes, at V. har paatænkt til Vurdering af det indsamlede Materiales biologiske Betydning at foretage sammenlignende Undersøgelser paa normale og hertil anvende de Aspiranter til Fængselsopsyns- pladser, som aarlig i rigelig Mængde fremstiller sig til Undersøgelse.

Uden iøvrigt at gaa nærmere ind paa Undersøgelsernes videnskabelige Betydning skal jeg anføre, at man ved Hjælp af dem vil kunne faa slaact urokkelig fast, om der findes en »kriminell Type« eller ej. Til dette Formaal blev der paa den 2' kriminal-antropologiske Kongres i Paris 1889 paa Forslag af Garofalo nedsat en Kommission paa 7 Medlemmer (Lacassagne, Benedikt, A. Bertillon, Lombroso, Manouvrier, Magnan og Semal), som skulde foretage sammenlignende Undersøgelser mellem 100 Forbrydere og 100 hæderlige Mennesker og forelægge Resultatet paa den næste Kongres i Bryssel. Planen, der var umulig paa Grund af Kommissionens internationale Sammensætning, blev aldrig realiseret. Nu er der Udsigt til, at den belgiske Kriminal-Antropologi, som har haft saa mange udmærkede Dyrkere (bl. a. Semal, Francotte, Dalmagne), gennem Vervaecks Arbejde kan betale den kriminal-antropologiske Videnskabs Gæld til den positive Skole.

¹⁾ Skønt al Forbryderidentificering i Belgien indtil for nylig har været paa private Hænder, synes Efterforskninger at ledes med en ikke ringe Forudseenhed. Som et Bevis herpaa skal jeg nævne, at Politiet af Jernbanevæsenet faar udleveret de Fotografier, som har været paaklæbde de bl. a. af forretningsrejsende meget anvendte 14 Dages Kort, og derfor ligger inde med et meget stort fotografisk Materiale, som i givet Tilfælde kan anvendes til Efterforskning.

4. *Det psykiatriske Tilsyn i de belgiske Fængsler.*

Det sanitære Tilsyn med Fængslerne, Fangerne og det der ansatte Personale øves i Belgien som overalt ved fast ansatte Fængselslæger, som i de større Fængsler har en Assistent til Hjælp. Dog kan Varetægtsfanger med Fængselsdirektørens og Øvrighedens Tilladelse og paa egen Bekostning benytte en anden Læge end Fængselslægen. Men desuden er der i Henhold til det under 30' September 1905 af Kongen stadfæstede »Reglement general des prisons« af Justitsministeriet ansat et Antal psykiatriske Specialister — for Tiden 2 —, som hver for sig har en Gruppe Fængsler at tilse.

Naar en Straffanges Opførsel udviser nogen Anomali, som giver Grund til at tvivle om hans mentale Tilstand, naar han har gjort Selvmordsforsøg eller haft gentagne Anfald af Delirium tremens eller Epilepsi, skal Fængselsdirektøren uopholdelig underrette den Fængselspsykiater, til hvis Omraade Fængslet hører, derom i et Brev, der indeholder de af Administrationen bestemte Oplysninger. I paatrængende Tilfælde skal Meddelelse ske telegrafisk.

Direktøren giver denne Meddelelse, hvad enten han selv har konstateret de psykiske Symptomer, eller de er blevne ham angivne af den lokale Fængselslæge eller en anden af Personalet. Men han bør ikke gøre Henvendelsen til Psykiatren afhængig af Fængselslægens Dom eller af dennes foreløbige Undersøgelse af den mistænkelige Fange.

For Fanger, der sidder under Appel, saavel som for Betlere og Vagabonder, der er stillede til Disposition for Administrationen, gælder det samme som for Straffanger. Derimod har Psykiatren intet at gøre med Varetægtsfanger. Frembyder en saadan tilsyneladende mentale Abnormiteter eller søger han at begaa Selvmord, gives Meddelelse til Undersøgelsesdommeren, som selv udpeger den Læge, der skal undersøge Fangen.

Til Psykiatrens Brug føres der i hvert Fængsel en Protokol efter en af Centraladministrationen anerkendt Form, og i denne indfører Psykiatren efter hvert Besøg Resultatet af sin Undersøgelse og angiver de særlige Forholdsregler, der skal træffes med Hensyn til den undersøgte Fange i Retning af Overvaagning, Kost, Behandling, etc. Den lokale Fængselslæge sørger for, at disse Bestemmelser bliver overholdte og fører iøvrigt Tilsyn med den observerede Fanges fysiske Tilstand.

Fængselsdirektøren skal give Psykiatren Underretning, naar en Fange, der er stillet til hans Disposition, forlader Fængslet.

Psykiatren har Adgang til alle de i Fængslet beroende Dokumenter vedrørende den observerede Fange, og Fængselspersonalet skal give ham alle de Oplysninger vedrørende Fangen, som det sidder inde med. Gennem Centraladministrationen kan Psykiatren faa udleveret Fangens Forakter.

For enhver Fange, der er sat under Psykiatrens Observation, retter Fængselsdirektøren til de lokale Autoriteter et Spørgeskema i foreskrevet Form til Oplysning af Fangens og hans Families Antecedentia i mental Henseende. Han giver Psykiatren en Kopi af de Oplysninger, han ad denne Vej har faaet.

Hvad enten Undersøgelsen er forlangt af Fængselsdirektøren eller Centraladministrationen, indsender Psykiatren i hvert enkelt Tilfælde en Rapport direkte til Justitsministeriet; Kopi heraf maa ikke gives andre. De Oplysninger og Dokumenter, som han sidder inde med, maa ikke benyttes til videnskabeligt Brug uden Justitsministeriets Tilladelse. Psykiatren skal ikke til Sundhedsstyrelsen afgive den Rapport, som paahviler de lokale Fængselslæger.

Erkender Psykiatren, at Fangen lider af en Sindssygdom af en saadan Natur, at han ikke kan forblive i Fængslet uden Skade for sin mentale Tilstand eller for

Fængselsordenen, overgiver Psykiatren Fængselsdirektøren den Attest, som Loven fordrer for Indlæggelse i et Sindssygehospital. Men iøvrigt ordner Fængselsdirektøren Formaliteterne ved Overflyttelsen, selve Overflyttelsen, for hvilken Reglementet giver nærmere Bestemmelser, underretter Fangens Familie etc.

Fængselsdirektøren indsender Benaadningsansøgning for de Fanger, hvis Sindssygdom er uhelbredelig, og giver iøvrigt Direktøren for Sindssygehospitalet Meddelelse om enhver Forandring, der indtræder i den overflyttede Fanges legale Stilling.

De sindssyge mandlige Fanger er internerede i en særlig Afdeling af Statens Sindssygehospital i Tournai, de kvindelige i Hospitalet i Mons. —

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvor mange Fanger der overflyttes til Sindssygehospitalet, oplyser »Notices sur l'organisation des prisons en Belgique« i 1910 for Aarene 1900—09, at der ved en aarlig Gennemsnitsbefolkning af Straffanger (de, der sad under Appel, samt Bellere og Vagabonder medregnede) paa mellem 3,563 (i 1900) og 4,409 (i 1903) aarlig overflyttedes mellem 33 (i 1900) og 59 (i 1901) til Sindssygehospital. Procenttallet svingede oftest omkring 1, var lavest (0,80) i 1907, højest (1,55) i 1901. —

Den ovenfor beskrevne særlige Ordning af det psykiatriske Tilsyn i Fængslerne, der i væsentlig samme Form som nu har været indført i Belgien siden Begyndelsen af Halvfemserne, har været Genstand for Kritik bl. a. paa den internationale Fængselskongres i Bryssel i August 1900, hvor ét af de behandlede Spørgsmaal (det 1' i 2' Sektion) netop var Ordningen af Lægetilsynet i Fængslerne.

Leboucq, Direktør for Fængslet i Bruges, fremhæver i sin Rapport, at der i de fleste Tilfælde af psykisk Abnormitet hos Fangerne vil blive to behandlende Læger, idet den lokale Fængselslæge skal paase, at den Behand-

ling, der institueres af Psykiatren, bliver overholdt og, hvis det er nødvendigt, mellem dennes Besøg skal behandle Fangerne, eftersom deres fysiske Tilstand kræver det. L. mener, at Undersøgelsen af de mistænkelige Fangers mentale Tilstand burde foretages af den lokale Fængselslæge, som saa kunde tilkalde Psykiatren til Konsultation og i alle Tilfælde fordre hans Mellekomst, naar der var Tale om en Overflyttelse til Sindssygehospital. »Selv om man fuldt ud anerkender den psykiatriske Specialvidenskabs Evne til at helbrede, maa det ikke overses, at Fængselslægerne som Regel ikke er fremmede for Behandlingen af den Slags Sygdomme. Ved selve deres Virksomheds Natur, hvorunder de har Lejlighed til at undersøge hver Fanges moralske Konstitution, hans Antecedentia og hans Afstamning, ledes de til at studere Specialspørgsmaal, der staar i Forbindelse med Sindssyggdommene. De kan paa denne Maade erhverve Kundskaber af uvurderlig Betydning. Thi Fængselslægernes Virksomhed indskrænker sig ikke til Fangernes fysiske Tilstand, den udstrækker sig ogsaa til deres moralske Væsen og derved bliver de naturligt egnede til hos Fangerne at behandle Sygdomme, der har deres Udgangspunkt i deres Sjælstilstand«.

Den tydelige Uvillie mod Fængselspsykiaterinstitutionen, som præger denne Rapport, kommer endnu tydeligere frem i den anden belgiske Rapport fra Kongressen i Bryssel. Van Rocchoudt, Fængselslæge i Louvain mener, at Meddelelsen om en Fanges formodede psykiske Abnormitet straks skal gives Fængselslægen, som undersøger og i nogle Dage observerer den mistænkelige, ligesom han træffer de fornødne og nyttige Foranstaltninger. Hvis han konstaterer Lidelsens Realitet og navnlig dens Alvor, skal han tilkalde Psykiatren. De to Læger skal saa i For- ening bestemme Behandlingen og afgøre, hvilke Forholdsregler der skal tages; men Udførelsen af disse skal lægges i Fængselslægens Hænder og ske under hans Ansvar, idet

det dog staar ham frit for, hvis han anser det for nødvendigt, at tilkalde Psykiatren til en ny Konsultation. —

Naturligvis kunde det synes underligt, at Fængselsdirektøren og ikke Fængselslægen skal tilkalde Psykiatren, og at denne efter Reglementet aabenbart kan tilkaldes uden at den lokale Fængselslæge bliver spurgt eller overhovedet underrettet om Tilkaldelsen. Men man kan paa den anden Side ikke nægte, at Psykiatrens Stilling bliver yderst vanskelig, naar det ikke paa Forhaand er absolut givet, at han skal lede Behandlingen og træffe Bestemmelserne (om Hospitalsindlæggelse etc.) uden paa en Maade at gøres afhængig af den trods alt dog som Regel psykiatrisk ukyndige Fængselslæge.

Det synes rimeligt, at den lokale Fængselslæge er raadgivende ved Spørgsmaalet om Psykiatrens Tilkaldelse, og at der endog kan gives ham en vis Medbestemmelsesret. Men er Psykiatren tilkaldt, maa det være ham, som har Eneafgørelsen af, hvad der videre skal foretages, og Fængselslægen maa rette sig efter hans Bestemmelser.
